

ผลของการใช้สื่อรายการเรียนในศูนย์การเรียน
ที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

นางสุนีย์ นัยเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-949-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF USING A LEARNING CONTRACT IN
LEARNING CENTER ON PRESCHOOL CHILDREN'S RESPONSIBILITY

MRS. SUNEE NAIJARAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Elementary Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-949-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการใช้สัญญาณการเรียนในศูนย์การเรียนที่มีต่อพฤติกรรม
ความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล

โดย

นางสุนีย์ นิชจรรย์

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ต้นติวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ศรินทร์ วัชระสิรินนท์)

พิมพ์ตำราฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุนีย์ นัยจรรย์ : ผลของการใช้สัญญาการเรียนในศูนย์การเรียนที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล (EFFECTS OF USING A LEARNING CONTRACT IN LEARNING CENTER ON PERSCHOOL CHILDREN'S RESPONSIBILITY) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อุดมศักดิ์ กุลพิจิตร, 323 หน้า. ISBN 974-633-949-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ศึกษาผลของการใช้สัญญาการเรียนในศูนย์การเรียนที่มีต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรู้และการปฏิบัติของเด็กอนุบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล 1 ฉบับ และแบบสังเกตการปฏิบัติด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กอนุบาล 1 ฉบับ

ตัวอย่างประชากร เป็นเด็กอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 40 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่ายจัดเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าที (t-test)

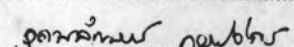
ผลการวิจัยพบว่า เด็กอนุบาลกลุ่มที่เรียนโดยการใช้สัญญาการเรียนในศูนย์การเรียนมีความรู้และปฏิบัติด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยศูนย์การเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา ..... ประถมศึกษา .....

สาขาวิชา ..... การศึกษาปฐมวัย .....

ปีการศึกษา ..... 2538 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C540725 : MAJOR EARLY CHILDHOOD EDUCATION

KEY WORD : PRESCHOOL CHILDREN / RESPONSIBILITY / LEARNING CONTRACT IN LEARNING CENTER

SUNEE NAIJARAN : EFFECTS OF USING A LEARNING CONTRACT IN LEARNING CENTER ON PRESCHOOL CHILDREN'S RESPONSIBILITY. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR UDOMLUCK KULAPICHITR, Ed.D. 323 pp. ISBN 974-633-949-4

The purpose of this research was to study the effects of using a learning contract in learning center on preschool children's responsibility in relation to knowledge and practice.

A set of test in knowledge responsibility of preschool children and an observation instrument for preschool children's responsibility behavior were utilized as tools for collecting the data.

The sample was drawn from the second year preschool children of Wat Anghong Preschool in the 1994 academic year. Total number of 40 preschool children were randomly selected. Among them, 20 were treated as an experimental group, and 20 as a controlled group. Data were analyzed by the use of t-test.

The research results indicated that after experimentation, the knowledge responsibility and responsibility behavior of the experimental group were higher than the control group at .01 level.

ภาควิชา ประถมศึกษา.....
สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาของ ผศ.ดร.อุดมลักษณ์ กุลนิจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ มาโดยตลอด รวมทั้งท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน คือ รศ.ดร.นิธยา ภัสสรสิริ ดร.สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์ ดร.พัชรี ผลโชชิน อาจารย์จินตนา ปรีदानันท์ อาจารย์ชัฐฉัตร ช่างเอื้อ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.บุษบง ตันติวังศ์ และอาจารย์ ดร.ศรินทร์ร วิทชะสิรินันท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง และขอพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่อนุมัติเงินทุนอุดหนุนการวิจัย

ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้อำนวยการและคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านของ โรงเรียนอนุบาลวัดอ่างทองในระหว่างการทดลองงานวิจัย จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จครั้งนี้ คืออาจารย์ใหญ่ สู่แทน นัชจรัญ ซึ่งเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ผู้วิจัยก้าวสู่จุดนี้ได้

สื่อนีย์ นัชจรัญ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
หลักการเรี้นรู้ของเด็กอนุบาล	8
ความหมายของความรับผิดชอบ	11
ประเภทของความรับผิดชอบ	13
ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ	18
พัฒนาการและการฝึกความรับผิดชอบ	22
หลักการและเหตุผลที่ใช้ในการสอนแบบเอกัตภาพ	26
ความหมายของสัญญาการเรี้น	28
ความเป็นมาของสัญญาการเรี้น	30
หลักการและเหตุผลในการใช้สัญญาการเรี้น	31
สัญญาการเรี้นกับเด็กอนุบาล	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ทฤษฎีจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียน	36
ส่วนประกอบของการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียน	37
ขั้นตอนในการเรียนโดยใช้สัญญาณการเรียน	42
ข้อดีของสัญญาณการเรียน	47
ความแตกต่างของการสอนโดยใช้สัญญาณเรียนกับการสอนโดยวิธีปกติ ..	48
ความหมายของศูนย์การเรียน	49
หลักการการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน	51
ขั้นตอนของวิธีสอนแบบศูนย์การเรียน	55
ประโยชน์ของการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ ศูนย์การเรียนและสัญญาณการเรียน..	58
3 วิจัยดำเนินการวิจัย	63
ตัวอย่างประชากร	64
การสร้างแผนการสอน	65
แบบบันทึกสัญญาณการเรียน	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	89
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะ	99
รายการอ้างอิง	102
ภาคผนวก	114
ภาคผนวก ก	116
ภาคผนวก ข	118
ภาคผนวก ค	150
ภาคผนวก ง	162
ประวัติผู้เขียน	323

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรู้ของเด็กกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนเรียน	64
2	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติของเด็กกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนเรียน	65
3	องค์ประกอบของแผนการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ปกติ และแผนการสอนแบบ การใช้สัญญาณการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้	67
4	กำหนดการและเนื้อหาสาระของแผนการสอน	72
5	การสอนนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในเวลา 1 สัปดาห์	77
6	การสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบ	78
7	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรู้หลังเรียนระหว่าง เด็กกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม	83
8	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรู้ของเด็กกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	84
9	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านความรู้ของเด็กกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	84
10	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติระหว่างเด็กกลุ่ม ทดลองและเด็กกลุ่มควบคุมหลังเรียน	85
11	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติของเด็กกลุ่มทดลอง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	85
12	การเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติของเด็กกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน	86
13	ผลของการวิเคราะห์พฤติกรรมความรับผิดชอบจากแบบสังเกต พฤติกรรมระหว่างเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	86
14	ระดับความยากและอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบทดสอบ พฤติกรรมความรับผิดชอบ	121
15	การหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตตามวิธี William A. Scott. ...	124
16	การหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตตามวิธี William A. Scott.	126

สารบัญตาราง (ต่อ)

17	แสดงค่าพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการเรียน	128
18	เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียนแบบสัญญาการเรียนในศูนย์การเรียน	131
19	เปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กกลุ่มควบคุม ก่อนเรียนและหลังเรียนแบบศูนย์การเรียน	133
20	คะแนนพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังเรียน	135
21	แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	139
22	แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละจากการสังเกตพฤติกรรมหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	142
23	เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง	145
24	เปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการปฏิบัติระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุม	147

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1	ตัวอย่างแบบฟอร์มสัญญาการเรือน แบบที่ 1	39
2	ตัวอย่างแบบฟอร์มสัญญาการเรือน แบบที่ 2	40
3	ตัวอย่างแบบฟอร์มสัญญาการเรือน แบบที่ 3	41
4	ขั้นตอนการเรือนโดยใช้สัญญาการเรือน	44